František Xaver Harlas

František Xaver Harlas (1865–1947) byl pražský historik umění, ale i malíř, velmi aktivní publicista a ředitel Muzea hlavního města Prahy, s nímž byl celý život bytostně spojen.

Studoval dějiny umění na pražské Německé univerzitě, k jeho profesorům patřil i Otakar Hostinský. Roku 1898 zde získal doktorát z filozofie. Kromě studia teorie umění absolvoval Harlas také malířské vzdělání na Uměleckoprůmyslové škole v Praze u Františka Ženíška a Jakuba Schikanedra; soukromě též docházel k Charlottě Mohr-Piepenhagenové.

Nejprve se stal asistentem Muzea hlavního města Prahy a v letech 1913–1930 jeho ředitelem. Byl zakládajícím členem a později místopředsedou Kruhu pro pěstování dějin umění. Působil jako výtvarný referent Národní politiky a přispíval i do dalších periodik (Hlas národa, Politik, Rozhledy, Osvěta, Světozor ad.). Také spolupracoval na heslech Ottova Slovníku naučného.

Byl redaktorem edice reprodukcí Obrazárna Zvonu, jejíž součástí se stalo i dílo Jana Vochoče. Oba muže pojilo přátelství – Harlas sledoval Vochočovu uměleckou dráhu a udržoval s ním korespondenci.

Jako malíř se Harlas věnoval krajinářství (reprezentativní výstava jeho prací byla uspořádána v roce 1943). Filozofické kořeny Harlasovy názorové orientace sice tkvějí spíše v romantické „naturfilozofii“, sdílí pozitivistickou víru v postupné a stále dokonalejší poznávání přírody skrze umění, v jehož zkoumání se může uplatnit věda. Ve svých článcích se věnoval především pragensiím. Je autorem mnohých knižních publikací i uměleckých monografií.